

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: **Dr. Franciscy Lajos.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petsor ára 16 fill. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 4 kor., minden további szó 4 fill.

Megyei Ellenzék és Népszövetség.

Nagyon helyesen írta meg Rakovszky István, a ki a keresztény Népszövetség nagy horderejű eszméjét megpendítette, hogy csak akkor lehet üdvösen megvalósítani ezt az eszmét, ha tömegesen csatlakozik hozzá a nép, ha sikerül egy egész hálózattal bevonnai az országot és a Szövetség csak úgy tehet szert tekintélyre, ha a társadalom minden rangsorából sokan lesznek benne.

Egy ilyen, az egész országot átfogó hálózatot azonban nem lehet egyetlen egy központból, az ország fővárosából kihatólag megalkotni, hanem vármegyénként kell azt szervezni. Minden vármegyei székhelyen, vagy más, de lehetőleg központi fekvésű helyen, a hol a szervezésre alkalmas férfiak találhatók, legyen egy végrehajtó bizottság, mely a szervezést az egész megyében megindítaná. Ezzel a végrehajtó bizottsággal közreműködne a vármegye különböző vidékein lakó ellenzéki férfiak, a kik járasonként választmányokat alakítanának, olyképp, hogy a választmány legalább egy taggal minden községben képviselve legyen.

A szervezési akció összes számai a központi végrehajtó bizottságtól indulnának ki és annak kezében futnának össze.

A megalakítás után is a Népszövetség fentartó ereje a központi végrehajtó bizottságban székelne, innét áradna szét a vidéki választmányokba, ezek révén pedig a Szövetség többi tagjaiba.

A mily szükségesnek tartjuk azonban, hogy a népszövetségi mozgalom vezetését egy ilyen vármegyei szervezet vegye a kezébe, épp úgy meg vagyunk győződve arról, hogy a mozgalom vezetéséhez és az ügy gondozásához elengedhetetlenül szükséges az, hogy az ellenzék minden vármegyében rendszeresen legyen szervezve. A megyei ellenzéki szervezetek lennének mindenütt azok a keretek, melyekbe a népszövetségi akció beilleszkednék.

A mi már a megyei ellenzéki szervezeteket illeti, ezeknek a megalakítására jobb mintát nem tudunk ajánlani, mint a minőt a Nyitramegyei Ellenzék alapszabályaiban találunk. Ezen alapszabályok szerint az Ellenzék ügyeit vezetik a közgyűlésen kívül: egy központi végrehajtó bizottság, melynek tagjait a közgyűlés választja, továbbá a vidéki választmányok és a tisztviselők. A központi végrehajtó bizottság mozgatói ugyanazok, a kik az Ellenzék élén állanak, vagyis az elnök és az alelnökök.

A vidéki választmányokat a központi

végrehajtó bizottság alakítja meg a megye minden járásában, az ottani tagok számához és a helyi szükséghez képest 5—15 tagból. Ezen vidéki választmányok a központi végrehajtó bizottság részéről e célból megkeresett tag összehívása folytán saját tagjaik közül választanak elnököt és jegyzőt, s tetszésük szerint egyéb közegeket. Az így megalakított választmányok feladata az alapszabályokban meghatározott célokért az illető járásban munkálkodni, a központból hozzájuk intézett megkeresésnek eleget tenni, a közgyűlés határozatainak reájok vonatkozó részét fogadatba venni. A vidéki választmányok e szerint állandó összeköttetésben állanak a központi végrehajtó bizottsággal, működésükben azonban önállóak.

Ez lényegben a Nyitramegyei Ellenzék szervezete, mely, mint látható, teljesen kész organizációt szolgáltat a népszövetségi ügynek. Egy ilyen szervezet keretében már nincs egyébre szükség, mint az ügy felkarolására, lelkes munkásságra, melyet a Népszövetségnél soha meg nem szűnő aktualitás a legerősebben éleszthet. Az Ellenzék munkásságát a Népszövetség ügyei töltik meg legtöbb tartalommal. Mert bár ezen ügyek közül nem egyet az országos központban kellene elintézni, igen sok mégis a megyei

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Az anygalka.

Írta: **Sienkiewicz Henrik.**

Lupiskor városkában Kalikstné temetése után vecsernye volt. A vecsernye után csak néhány öreg asszonyka maradt a templomban, hogy befejezzék megkezdett énekeiket. Négy óra volt ép, csakhogy, lévén ez télen, a templomban sötétség uralkodott. A főoltár is sötétségben volt, csak két gyertya égett még rajta, alig világítván be az aranyozott oltárt és az oltár fölött nagy szegekkel keresztre feszített Krisztus lábait. A lábak szegének a feje csillogott mint fénylő pont. A többi ép eloltott gyertyák még füstöltek és a szentélyben viaszszagot árasztottak.

Az oltárnál egy őszbe borult aggastyán és egy kis fiu forgolódott. Az egyik söpört, a másik eltakarította az oltár lépcsőzetéről a szőnyeget. Időközönként, mikor az asszonyok éneke megszűnt, hallani lehetett az öreg morgását és a hóval befújt ablakokban a verebek csiripelését.

Az asszonyok a bejárathoz közel lévő padokban ültek. S még sötétebb lett volna ott, ha egynehány közülök nem gyújt fagygyertyát, hogy

a vaskos imakönyvből jobban olvashasson. Az egyik fagygyertya megvilágította a padhoz erősített zászló képét, a mely az örök tűzben szenvedő lelkeket ábrázolta. A többi zászló képei homályban voltak.

Az asszonyok nem annyira énekeltek, mint inkább mormogtak egy éneket, a melynek refrénje volt:

„S mikor eljön a halál órája,
Könyörögj értünk, óh Isten anyja.”

A templomi felhomály, a padhoz erősített zászló képe, az öreg, beesett arcú asszonyok, a gyertyák gyenge lobogása, mind az ijesztő vala. A halál órájáról szóló szavak épen beleillettek.

Időközönként az asszonyok megszűntek énekelni; egy közülök kezdé: „Üdvözlégy Mária, malasztal teljes —” és mások közbeszóltak: „Ur vagy Te veled stb.”, s lévén ma Kalikstné temetésének a napja, mindegyik „Üdvözlégy” végződött: „Add neki Uram az örök nyugodalmat, és az örök világosság fényeskedjék neki.”

Kalikstné lánykája, Mariska, az egyik öreg asszony mellett a padban ült. Anyja friss hantjára puha hópehely esett, azonban az alig tíz esztendő árva nem fogta fel veszteségét és elhagyatottságát. Arcán és kek szeméin gyermeki meglepedettség és közöny ült. Csak kis türelmetlen-

ség látszott rajta, semmi egyéb. Kitéván száját mogyorván nézett a zászlóra, a melyen az elkárhozott lelkek képe volt látható, aztán nézett a templom felhomályába és aztán még a hóval befújt ablakokba, a melyekben a verebek csiripeltek.

Ekkor az asszonyok álmosan mormogni kezdtek már tizedszer:

„S mikor eljön a halál órája...”

A kis lányka játszott szép szöke hajával, a mely hátul, egérfarknál bizony nem nagyobb, firtbe volt fonva: szemmeláthatólag unatkozott. Aztán a figyelmét magára vonta az öreg, a ki a templom bejáratába ment és az ott lecsüngő harangkötelet meghúzta. Harangozott Kalikstné lelkeüvéért, hanem tette ezt egészen mechanikusan: gondolatai másutt jártak.

A harangszó egyúttal jelezte a délutáni isteni tisztelet végét is. Az asszonyok, megismételve utoljára a halálórájáról szóló könyörgést, kimentek a piacra.

Az egyik kezénél fogva vezette a kis Mariskát.

— Kulikné! — kérdé egy másik, — mit fog csinálni a kis leánnyal?

— Mit fogok csinálni? Lescsinecre megy az öreg Margula István, a ki ide póstára szokott járni, az elviszi őt.

törvényhatósági bizottság előtt, vagy egyéb közigazgatási fórumoknál nyerne elintézetést, s ilykép a megyei ellenzékhez tartozó férfiak közvetlen közreműködését igényelné és nem csak a közvetítő szolgálataikat.

A Nyitramegyei Ellenzék szervezetét ennél fogva jó lélekkel ajánlhatjuk követendő mintául annak az organumnak a megalkotásához, melylyel a Népszövetség ügyének kezdeményezői és vezetői ezt az ügyet országszerte keresztül vinni akarják.

Ennél a pontnál azonban volna szavunk magához az Nyitramegyei Ellenzékhez is. Meg akarjuk pedig mondani azt, hogy a helyes és üdvös szervezetnek van még egy hiánya az t. i. hogy még nincs életbeléptetve. Életbe nem léphet pedig mindaddig, a míg az ellenzéki férfiak közül mindazok, a kik az ellenzéki hivatás szükségességét átérzik, aláírási ivateket be nem küldik. Addig léteztünk ugyan olyformán, mint eddig léteztünk, vagyis időről-időre, alkalomról-alkalomra összejöhettünk, sporadikus tevékenységet kifejtöttünk, de rendszeres és állandó munkásságot nem végezhetünk. Ehez befejezett és életbe léptetett szervezet szükséges.

Azt mondjuk, hogy mindazokra számítunk, a kik az ellenzék hivatásának szükségességét érzik, vagyis, a kik át vannak hatva attól a meggyőződéstől, hogy Nyitramegyében a közügyek kezelésének éber megfigyelése és ellenőrzése, a visszaélések megakadályozása vagy orvoslása, a nép gyámoltása ügyes-bajos dolgaiban, a szövetkezeti ügynek törvényes védelme, olyan eminens érdekek, melyeknek előmozdítása a kormányhatalomtól független férfiak szolgálatait nem nélkülözheti. A ki ettől a meggyőződéstől át van hatva, annak igenis az Ellenzéken van helye.

Sürgetve kérjük ennél fogva elvbarátainkat, küldjék be minél előbb lapunk

szerkesztőségébe az aláírási ivateket, hogy az alapszabályok életbe léptetése iránt az utolsó intézkedéseket megtehessek.

A „Keresztény Népszövetség“ minden barátja, kell, hogy a mi szerveződésünknek is barátja legyen. És a ki ellenzéki érzületét nem akarja véka alá rejteni, vagy a tunyaságot nem helyezi előbbre a közügyek iránti hazafias érdeklődésnél, annak is soraink közé illik állani.

Elvtársi egyesülés legyen a jelszavunk!

A megközelíthetetlen kórház. Most, hogy beköszöntött az őszi időszak és nagyobb mérvű esőzés állott be, a nyitramegyei közkórház ismét megközelíthetetlen. A mult hét derekán az Erzsébet-utat mély, lueskos sár borította, mely a kórházhoz vezető útra az átkelést gyalog járó emberre nézve lehetetlenné tette.

Nem hisszük, hogy midőn a vármegye a kórházat a mostani helyen felépítette, ezt azzal a szándékkal tette volna, hogy a nagy gonddal és költséggel berendezett épület, melyben a betegápolás a kor követelményeinek megfelelő színvonalra emeltetett és hivatását kitünően betöltő személyzetre bízott, csupán csak a vidék betegének befogadására szolgáljon, kiket kocsin hoznak, kikre nézve tehát egyre megy, aszfalton gördül-e tova a kocsijuk, vagy mélyes sárban dőcögve éri el a kórházat. Nem hisszük, hogy a vármegye nem vetett volna számot azzal a helyhellyel, mely tényleg bekövetkezett és ezidő szerint is fennáll, hogy a t. i. a kórházat a város polgársága is felkeresi, igénybe veszi oly annyira, hogy az ott ápolt betegeknek jelentékeny százalékát a város polgársága szolgáltatja.

Ezen helyzet kifolyásaképp, ha a kórház a városra nézve jótétemény, mint a hogy azt a vármegye tervezte és a város óhajtotta, a nemes vármegyének gondoskodnia kell arról, hogy a kórházhoz az év minden szakában járható út vezessen. Eszünk ágában sincs nagy igényvel fellépni, nem óhatjuk, hogy a Tóth Vilmos-utcai aszfalt járdát egész a kórházig nyujsák ki, csak annyit kívánunk, hogy tegyék lehetségessé az átkelést az Erzsébet-úton és a kórházi utat legalább annyi kavicsal hordják fel, hogy azt bokáig érő sár el ne lehessen.

A városra háruló kötelesség ez, de ha a város nem teljesíti kötelességét, ha nem tudja

dulőre vinni az Erzsébet-út kiépítését s ha feléje sem hederít a kórházi útnak, akkor a vármegyének mindenesetre meg kell követelnie a várostól, hogy a részben számára épült, az ő közegészségügyi érdekeinek és céljainak szolgálatára is rendelt kórházzal az akadálytalan közlekedést biztosítsa. Eddig még mindig azzal hozakodtak elő a városházán, hogy küszöbön áll az Erzsébet-út kiépítése, kockakövekkel való kirakása, mi meg fogja akadályozni a mély sár megülledését az út kövezetén, ugyanakkora tervezik a Kálvária-útnak jókarba hozását.

Évek óta tart már ez az ígéretés, tervezés, s azalatt a kik a kórházba kénytelenek kimenni, ott vergődhetnek az Erzsébet-út feneketlen lueskjában és gyúrhatják bekésséggel a Kálvária-út nehéz, agyagos sarát.

Ha a város polgársága szó nélkül türi ezt az állapotot, akkor semmivel sem menthető mulasztást követ el. Minden humánus intézménynek első és elengedhetetlen kelléke az, hogy könnyen meg legyen közelíthető, és pedig első sorban azok által, a kiknek számára létesült. Kórházat építeni rengeteg költségen és nem csinálni hozzá utat, olyan unikuma a felületességnek, a minőt csak Nyitramegye és ennek székhelye tudnak felmutatni.

Megkeressük ennél fogva az illetékes vármegyei hatóságot, szorítsa a várost arra, hogy addig is, a míg az Erzsébet-út kiépül, ezen az uton széles kockakövekből átjárót készíttessen és a kórházhoz vezető Kálvária-utat olyan karba helyezze, hogy az az év minden szakában járható legyen.

Az ellenzék tagjaihoz.

Értesülésünk szerint a megye „rendes őszi“ közgyűlése e hó végére lesz kitűzve; 29-ikére.

A politikai közélet hullámaint komolyan megfigyelők egyike sem tartja lehetőnek, hogy ezen megyei közgyűlésen ne kerüljön dűlőre az alispánnak személyi ügye. S mindenki tudja, hogy ezalatt azon harcot kell érteni, melyet a nyitramegyei szabadalvűpártnak azon tagjai indítottak és folytatnak Markhot Gyula ellen, a kik mint nótorius bánfysták ismeretesek.

Nyiltan, saját becses neveik alatt, nem látták célszerűnek, és eddig nem mertek föllépni, hanem fentartanak egy napilapot, s ennek hasábjain támadják, szidják és kisebbitik napról-napra azon alispánt, a kit ezelőtt 10 hónappal az alispáni szekből kibuktatniok nem sikerült.

Mariska pislogott kis szemecskéivel és álmosan felnézett az asszonyra. Kulikné folytatta:

— Te árva vagy és az árvák fölött angyal örködik. Ó jó. Nesze, itt van tíz garas. Ha gyalog is kellene menned Lescsinecre, oda érsz, hisz ő fog kísérni.

Kapusztáné kezdé énekelni:

„Biztonságban lehets szárnyai árnyában.
Jó az ő oltalma — mindennemű bajban.“

— Csend! — kiáltott fel Kulikné. S aztán a lányhoz szólt:

— Te ostoba, tudod, hogy ki örködik fölötted?

— Angyalka, — mondá a lányka vékony hangon.

— Te elhagyott árvácskám, te bogárkám! Angyalka szárnyakkal, — mondá Kulikné egészen elérékenyülve és becsületes, ámbár iszákos, keblére szorítá a lánykát.

A lányka sirva fakadt. Meglehet, — hogy felfogta környezetének végzetes helyzetét és ocsmány voltát.

A korcsmáros az asztalra támaszkodva aludt: a kintornás szintén megszünt játszani, mulattatta őt az, a mit látott.

(Vége köv.)

— S mit fog csinálni a lány Lescsinecen?

— Azt, a mit itt. Hová való oda menjen. Tán csak az uradalmi udvaron valahogy megél.

Igy beszélgetvén a piacon keresztül egyenesen a korcsmának tartottak. Mindig jobban sötétedett. Az idő hideg volt, a menny bevonva sötét felhőkkel és a levegő nyirkos. A háztetőkről víz csepegett és a piacon sár volt. Az egész városka szegényes viskóival homályos volt, miként a temploma. Az utcákon már kihalt volt az élet, s csak a korcsmából kihallatszott egy kintorna hangja.

Az asszonyok bementek, ittak pálinkát, miközben Kulikné a kis Mariskának is adott, mondván:

— Igyál, úgy is árva vagy, Nem fogsz ez életben élvezni semmi jót.

A szó: árva, ismét eszükbe juttatta az asszonyoknak Kalikstné halálát. Kapusztáné szólt:

— No, Kulikné, igyunk rája! Kedveseim! a mint a szélhűdés érte őt, csak felsőhajtott és vége volt. Mikor a pap eljött, hogy meggyón-tassa, már hideg volt.

Kulikné pedig folytatta:

— Mondtam régen, hogy ilyen véget fog érni. Mult vasárnapon is volt nálam, és mondtam neki: — Ugyan Kalikstné! küldje azt a leányt

szolgálni. S ő mondá: — csak egy lányom van, azt nem küldöm el. Szeme már akkor is kidüllesztett volt, s halála után még jobban. Azt mondják, halála után is a leányára nézett.

— Ugyan, öljük el a búbanatot még egy üveggel!

A kintornás játszani kezdett. Az asszonyok vigabakká lőnek. Kulikné fájdalmasan sóhajtozott: „Szegényke! szegényke! — és Kapusztánének eszébe jutott megboldogult férje halála:

Mikor haldokolt, — mondá, — úgy sóhajtozott, sóhajtozott, — s mind jobban vontatá hangját, míg az észrevétlenül, a kintorna üteme szerint, éneke ment át:

Sőhajtozott, sóhajtozott,
bizony Isten, — sóhajtozott!“

Egyszerre sirva fakadt; a kintornásnak két garast adott és egyet ivott a pálinkából. Kuliknén is erőt vett a búbanat, s Mariskához fordulva mondá:

— Emlékezzél meg, hogy mit mondott neked a pap, mikor az anyádat temettük, hogy angyalka örködik fölötted.

Elhallgatott, körültekintett, mintegy csodálkozva és hozzátévé:

— Ha azt mondják, hogy angyalka, tehát angyalka!

A szabadelvű-pártnak ezen testvérharcra, vagy ha úgy tetszik, házi perpatvara sok olyan részletet mutatott fel, mely túllépi a családi kör beháborújának határait, s közérdekű voltánál fogva föltűnést keltett az egész megyében.

Markhot Gyula eleinte nyílt kifejezést adott annak, hogy ellenségeinek irmodora, vádjai tartalma s gúnyolódásai csipőssége által sértve érzi magát, és jól tudják e lapok olvasói is, hogy hónapokkal ezelőtt párbajra hívta azon szerkesztőt, a ki a felelősséget elvállalta. De már akkor is osztatlan volt a higgadt emberek véleménye arra nézve, hogy az alispánnak ezen lépése nemcsak céltévesztett, hanem egészen hasztalan és helytelen volt, mert közügyeket és közvádatat ugynevezett „lovagias“ uton elintézni nem lehet.

A következmények eléggé mutatták, hogy a higgadt közvéleménynek ezen bírálata helyes volt. A párbaj után a támadások nemcsak meg nem szűntek, nemcsak nem kevesbedtek, hanem minőségükben sem változtak. Maradt minden a régi-ben. Az alispánt azóta is csipkedik, gúnyolják és bántják napról-napra, s lehetőleg még erősebben, még epéssébb tollal.

Ha ez a rendszeres csúfolás csak egy, a megyében ismeretlen, s kenyérkeresetből így foglalatalkodó egyénnek tisztán egyéni munkája lenne, valóban nem lenne helyesebb válasz a közönyös hallgatásnál.

De Nyitramegyében és Budapesten is nagyon sokan tudják, hogy mindez a nyitramegyei szabadelvű-párt egy töredékének, egy politikai csoportjának a munkája. Tudjuk, kik ennek a csoportnak tagjai, hiszen megnevezte őket a „Nyitramegyei Közlöny“ is, és megnevezte őket a „Ny. Szemle“ is, és nemcsak megnevezte, hanem élénk és maró színekkel festett képekben bemutatta „Le az álarccal“ című röpiratában egy ügyes tollú szabadelvű párttársuk.

S azok közül, kik így megnevezettek és bemutatattak, nem tiltakozott egyik sem. Egyikük sem jelentette ki sehol és semmiféle alakban, hogy ő távol áll a Markhot Gyula ellen folyó hírlapi támadásoktól. Ezen kérdésben alkalmazható ennél fogva joggal azon régi latin közmondás: Qui tacet, consentire videtur.

Ezen tény teszi kétségtelenné, hogy a szabadelvűpárt ezen belviszállya nemcsak magának a szabadelvű-pártnak, hanem az egész megyének ügyévé vált.

Lehetetlen ennél fogva, hogy ezen ügy ne foglalkoztassa a megyei közgyűlést, valamely alkalmas formában. Hasztalan akarná a szabadelvűpárt elhallgatni, elsimítani, kitorne önmagától a a legelső s legkisebb alkalomnál.

Ezen meggyőződés készlet bennünket felhívni az ellenzék tagjait, az őszi közgyűlésen minél nagyobb számban való megjelenésre.

Valószínű ugyan, hogy az alispán ügyét a szabadelvű-pártnak a megyei közgyűlés előtt tartatni szokott gyűlésén is tárgyalni fogják, de nem valószínű, hogy a pártban a béke és egyetértés helyre áll.

Ezen pártbékének csak két mód valamelyike mellett lehetne helye.

Az egyik, hogy Markhot alispánnak ellenségei meghajolnak vagy meghátrálnak; beszüntetik a támadásokat, a mi egyértelmű lapok beszüntetésével, és mint legyőzöttek átengedik a teret, a hatalmat, a megyét, a jövőt, Markhot pártjának.

A másik, hogy Markhot kisebbségben maradjon. Bizalmatlanságot szavaz neki a párt, s ez által lehetetlenné teszi az alispáni székben. Kényszeríti a lemondásra, és az új alispán-választásnál más embert ültet az alispáni székbe.

Ezen két módok egyike sem fog most bekövetkezni! Nem; mert Markhot ellenségei sokkal makacsabbak, szívósabbak és önhittebbek, semhogy megalázkodnának, és a hatalomért való küzdelemről lemondanának!

Jól tudják ők, hogy ha e játszmáról egyszerűen győngeségük nyílt beismerésével lemondának, veszte van számukra a jövő! Nem lenne többé egyikük sem alispán, sem főispán, sem képviselő Nyitramegyében! Pedig ők Markhot Gyulát csak előfutárként küldenek nyugdíjba, mert utána teljes bizonyossággal tolnák ki székéből Dr. Kramolint, a mi már is nyilvános titok. — Nem fognak visszavonulni még akkor sem, ha a szabadelvűkörben leszavaztatnak.

Minthogy pedig ez teljesen bizonyos, s így Markhotnak nem lesz oka lemondani, átviszik a harcot a jövőbe is. S a mint nem lehetetlen, hogy a megyei közgyűlésen megcsipkedik az alispánt, úgy valószínű, hogy Markhot hívei a közgyűlésen fognak az alispánnak bizalmat szavaztatni.

Bármiként alakuljon a helyzet, az ellenzéknek kötelessége a maga helyét erélyesen megállani, és a maga érdekeit, melyek a népek, s a megyének érdekével azonosak, megvédeni.

Suum cuique! A miben igaza van Markhotnak, abban melleje kell állani, — habár az ellenzék részéről ő maga meg sem érdemelné, — mert az ellenzék az igazságért küzd! S a miben ellenségei kimutatják, hogy hibáztak, s hogy nincs igaza, abban keresni kell igazat, mert salus rei publicae suprema lex esto!

Dr.

Vidék.

N.-Tapolcsány, 1902. okt. 9.

A bujdosók.

Ezen lapok mult heti számában már röviden közölve volt ugyan, hogy a nyitrai kir. trszék, Dr. Vragassy Vilmos, a tavalyi képviselő-választásnál lelkes támogatója volt a néppárti jelöltnek s neki volt köszönhető, hogy Prasicz választóinak többsége annak daczára állott a néppárt jelöltje mellé, hogy Stummerék alkalmazottjai minden lehetőleg megtehték a népek hatalmukba kerítésére.

Ezen választó-kerületben mindenki tudja, hogy Dr. Vragassy Vilmos, a tavalyi képviselő-választásnál lelkes támogatója volt a néppárti jelöltnek s neki volt köszönhető, hogy Prasicz választóinak többsége annak daczára állott a néppárt jelöltje mellé, hogy Stummerék alkalmazottjai minden lehetőleg megtehték a népek hatalmukba kerítésére.

Midőn néhány héttel később a megyei biztományi tagok választására került a sor, a prasiczaiak többsége, élükön Dr. Vragassy Vilmos ural. Stummeréknek jelöltjével, Hajniss Jusztin záradai plébánossal szemben, Horváth József nyitrai kir. törvényszéki bírót jelölték. Jól emlékeztek az előbbi választásra, a melynel Stummerék tavarnoki főtisztjét, Klapetek Ferenczet megbuktatniok sikerült, és így tavaly is bizonyosak voltak benne, hogy győzniök kell.

Nem is volt senki, a ki a győzelmen kételkedett volna. Olyan jól volt szervezve a Horváthpárt, s oly kitartóan fáradoztak az ő érdekében Dr. Vragassy Vilmos, Jurik Jakab és Janek Rezső káplánok, hogy Stummerék előre látták vereségüket, ha — —! Sajnos, ez a „ha“ Prasiczon is bekövetkezett, mert a választás a Nyitra megyében még mindig szokásos Bánffy rendszer módozatai mellett folyt le.

A nép látta miként kezeltetik az igazság, a törvény és a nép választói joga, és már a választás folyama alatt rendkívül izgatott lett, annyira, hogy bizony — mi tagadás benne — Hajniss Jusztin plébános urnak nem lett volna ajánlatos a nép közé menni, mert aligha tért volna ép bőrrel haza. No de ő neki is van magához való esze, és szépen meghúzódott biztos helyen.

A választás eredményének kihirdetése után a nép zúgolódott, hogy a megválasztottnak kijelentett Hajniss plébánost a többség nem akarja, és számos szitkozódást lehetett hallani, a liberálisok ottani matadorjai ellen. Annyira, hogy nagyobb baj történhetett volna, ha épen Dr. Vragassy Vilmos és Jurik Jakab a háborgatókat le nem csitították, s békességre meg nem kérték volna.

A dísztelen győzelem után a liberálisok vérszemeket kaptak és bosszút állandók a Nyitramegyei Közlönyben és Grünfeld lapjába egy-egy cikket közöltettek, melyben Dr. Vragassy Vilmos, ennek édes anyja, továbbá a két fentnevezett

káplán és Kersch karnagy, valamint Csonka Matild urhölgy bujtogatóknak voltak feltüntetve.

Dr. Vragassy és társai ennek folytán rágalmazási pert indítottak a cikkek szerzői ellen és most már lekonyult a liberális kakasok taraja s megkezdődött a bujdosdi.

A „Ny. Közlöny“ szerkesztője, Dr. Bangha Sándor azt vallotta a vizsgálatnál, hogy a cikket az ő lapjának Herczegh István hozta és ez vállalt érte felelősséget. — Grünfeld Náthán azt vallotta, hogy a cikket az ő lapjának Krész Károly hozta és ő felelős érte.

Ezek folytán a Törvészék Herczegh Istvánt és Krész Károlyt helyezte vád alá és vonta felelősségre.

De hát kicsoda tulajdonképen ez a két cikkrő? Talán prasiczi választók, a kiket Dr. Vragassy-nak pártbívei talán megtámadtak? Dehogyan! Ez a két cikkrő nem egyéb és nem más, mint Stummerék uradalmi ügyvédjének, Dr. Szulyovszky Dezső orsz. képviselőnek nyitrai írnokei!!!

A váddal szemben mind a kettő menteggetődzött! Ők a cikket csak leírták! Az irodában leírták s aztán meghagyás folytán a szerkesztőkhöz vitték! De hogy a cikket ki írta, ki másoltatta általok és ki küldötte őket a lapokhoz, ezt megmondani nem akarták! Minek is! Teljesen fölösleges volt! Ugy is tudta és tudja mindenki! Maga a Törvényszék sem volt kétségben az iránt, kik játszanak itt bujdosdit! Kik toltak elő bűnbakoknak azokat az egyszerű írnokeket!

Kínos volt az a vergődés, melylyel Herczegh István vádolt a közlemény valóságát bizonyítani akarta volna. Megjelentek az ő tanúi: Hajniss Jusztin, Raffersberg és Sándorfi Gyula.

Hajniss plébános iparkodott is terhelőleg vallani, csakhogy másról beszélt, mint a miről szó volt.

Raffersbergerről kitűnt, hogy a magyar báró Stummer erdésze egy kukkot sem tud magyarul. S úgy ő, mint Sándorfi segédjegyző inkább a panaszlok javára vallottak, mert nem akartak valótlanosságokat mondani.

Hivatkozott Herczegh még egy egész sereg tanura, csakhogy úgy a Törvészék, mint a tárgyaláson részt vett kir. ügyész átláttak a bujkáló Hintermannok szitáján. Céljok volt a bujkálóknak tanukra hivatkozni s az ügyet nemcsak elhuzni, hanem néhány liberális tanu haragjával másfelé terelni. Ezt azonban már maga a kir. ügyész sem tűrhette, és tiltakozott Herczegh ezen fogása ellen, hivatkozva arra, hogy az ügy a legtágasabb és legszigorubb vizsgálat tárgyává tétetett és annak folyamán a panaszlok ellen a gyanunak legkisebb árnyéka sem volt kimutatható. A törvészék ez okból mellőzte az új tanuk kihallgatását.

Ennek a sakkhuzásnak sikertelensége azután elvette kedvét vádlottaknak a további próbálgatástól és Hajniss plébános ur szomorodott szívvel hallgatta végig a tárgyalás folyamatát.

Dr. Vragassynak és társainak mint magánvádlóknak képviselője Mérey Lajos ügyvéd helyesen és megfelelő jellemzéssel emelte ki vádbeszédjében azt a dicstelen szerepet, melyet ezen ügyben a felelősségre vont írnokek és a felelősség elől elbujt szerzők játszanak. S maga a védő Dr. Halasi Lipót is érezte helyzetének súlyát, mert ő is a való mentségeket hozta fel a vádlottak védelmére.

Még maga a Törvészék is a bujdosdi játék befolyása alatt állott s azért szabott enyhe büntetést a vádlott szegény írnokekre, mert tudta hogy ők csak másoknak voltak eszközei és tudta, hogy a magánvádlók elégtétele teljes, mert nem csak a közlemény valótlanúsága tánt ki, hanem az is, hogy ellenségeik a felelősség elől elbujtak!

A-s.

Ujdonságok.

Bende Imre, nyitrai püspök úr ő méltósága Kondor István pápai kamarás, püspöki titkár kíséretében holnap, okt. 13-án Budapestre utazik az országos katolikus nagygyűlésre. Ő méltósága részt vesz egyuttal az okt. 18-án tartandó püspöki konferencián is.

Dr. Dudek János, helybeli kath. felsőbb leányiskolai igazgató éveken át megtakarított álléréiből 2000 (kettő ezer) koronás alapítványt tett „Mária-öszöndij“ címen a kath. felsőbb leányiskola javára úgy, hogy évi kamatait az igazgató a tanári kar meghall-

gatásával évente adományozza egy szegényebb, jól tanuló és jó viseletű leánytanulónak. — Az alapítványt, melyet a püspök úr már jóváhagyott, a káptalan kezeli. — Mi, akik éveken át szemtanúi voltunk dr. Dudek János ur működésének nem vagyunk oly nagy mérvben meglepetve, mint tán egyik-másik olvasónk. És pedig azért nem, mert t. barátunk ezen kerek summában kifejezett áldozatkészsége az intézet javára az ő részéről sem nem az első, sem pedig nem a — legnagyobb. Tett ő már a leányiskoláknak ennél különb áldozatokat nem csak erkölcsileg, de anyagilag. Hogy ezt most külön is hozzuk, annak nincsen egyéb oka, minthogy szívből kiáltunk: Vivat sequens!

Egyházmegyei hírek. Mihálik József, apátkanonok, ki eddig Trencsénvármegye területén mint egyházmegyei főtanfelügyelő működött, a püspök úr ő méltósága által az egész egyházmegye főtanfelügyelőjévé lett kinevezve. — Benyács István bittsicai helyettes lelkész a kultuszminiszter által ocsadncai plébánosnak lón bemutatva. Kívánjuk az új lelkésznek, hogy azt a buzgó tevékenységet, melyet egykor Csacán oly szépen megkezdett, meghonosítsa új állomása helyén is. Mert népünknek most egyúttal olyan lelkipásztorokra van szüksége, kik a lelki élet mint fő érdek mellett, annak anyagi javát is gondozzák. — Fillkorn Antal ocsadncai h. lelkész hasonmóságban Bittsicára helyeztetett át.

Személyi hír. Dr. Kramolin Viktor, vármegyei főispánja f. hó 8-án Budapestre utazott és onnan pénteken, e hó 10-én érkezett vissza.

Kinevezés. Dudek Antal, Iptóújvári járásbírói aljegyző a nagytapolcsányi járásbíró-sághoz albiróvá, Marsovszky Lajos pedig ugyanoda aljegyzővé, Truchli István a trencsényi pénzügyigazgatóságához gyakornokká neveztetett ki.

Az egyházmegyei főtanfelügyelő látogatása. Mihálik József apátkanonok ur a felső-nastici gyönyörű templomcska megáldása alkalmából sorban látogatja a baáni és gradnai kerület iskoláit. Vizsgálva, vajjon a falusi iskolákra törvényileg előírt s októberrel kezdődő szorgalmi idő betartatik-e?

Halálozás. Özv. Lieszkovszky Mária, nehai Lieszkovszky István kir. járásbíró özvegye Trencsénben, életének 72 évében elhunyt. A megboldogultban Lieszkovszky Arthur, trencsényi takarékpénztári igazgató és Lieszkovszky Hugó honvédszázas édes anyjukat vesztettek el. — Béke poraira!

Nyugdíjazás. A vármegyei jegyzői nyugdíjválasztmány f. hó 7-én tartott ülésében Burza József n.-tapolcsányi jegyzőt 15 szolgálati esztendőnek betudásával évi 800 koronában megállapított összeggel nyugdíjazta. A jegyzőnek nyugdíjaztatása a főbíró előterjesztése alapján hivatalból történt.

Tanítók római zarándoklata. F. hó 21-én a magyar tanítók zarándoklatra indulnak Rómába a kereszténység közös atyjának hódolatukat bemutatni. Vidékünkről e zarándoklatban részt vesznek: Steklács Nikodém vigvári plébános, Jakubovich Sándor nyitrai elemi isk. igazgató és neje, Kocsis Lajos salgói, Heidler Károly karkóci, Bunsek Gusztáv garam-szentkereszt, Uxa László pozsonyi tanító, valamint Bumesch Zsófia radosóci óvónő.

Anyakönyvezetési változások. Kishinden Kriszta Antal lemondása folytán helyébe Kraszna Imre segédjegyző neveztetett ki anyakönyvvezető helyettesé. — Kovácsics Mihály hradeki anyakönyvvezető Krakovánba jegyzőnek helyettesítettén, a hradeki anyakönyvvezetői tiszteről lemondott. — N.-Bélicen Godál János lemondása folytán Vida Alajos lett anyakönyvvezető helyettes. — Leles Gyula nyitra-rudnói segédjegyző és anyakönyvvezető-helyettes lemondása folytán, helyébe Czeizel Bela okleveles jegyző neveztetett ki. — A nagy-csaucsi segédjegyzői állásra és a teljes hatáskörrel felruházott segédanyakönyvvezetéssel Gyurják József helyettesített, illetve biztatott meg.

Adakozás a felsőbb leányiskolai ifjusági segélyező-alapra. (Folytatás.) Az utóbbi beszámolásunk óta vettük a következő kegyes adományokat: Czeizel Gábor praelatuskanonok úrtól 50 kor., Czvincsek János nagydivinai lelkészétől 5 kor., az 5-ik osztály gyűjtése 2 kor. 30 fill. = 58 kor. 30 fill. Az előző összeggel 810 kor. 20 fill. A nagy emberbaráti és iskolai célra persze nagyobb összeg szükséges, azért a további szíves adományokért esedezik dr. Dudek János igazgató.

Megsemmisített megyebizottsági tagválasztás. A múlt évben november 14-én Ó-Turán megtartott megyebizottsági tagválasztást a legfőbb fórum, a közigazgatási bíróság megsemmisítette. A megválasztott tagok voltak Láng Rezső ó-turái esperes-plébános és Szlezáček Mihály. — A semmisségi panaszt Csulik Lajos és társai adták be. Védő Markovics Rezső.

A tanítók köréből. Ifj. Jakubovich Sándor okl. tanító a redanóci (zsámbokréthi járás), Heymann Arthurné sz. Penszer Irén okl. óvónő a majzeli, Milovnyik János és Cseppan György a drahóci r. kath. iskolához tanítókká választattak meg.

A nyitrai főgimnáziumban a mostani tanévre f. hó 7-én alakult meg a gyorsírói kör Cserhelyi Sándor tanár vezetése alatt a kör vezetősége a következőképp alakult: Ifjusági elnök: Ungár Elemér VIII. o. t., titkár: Elszász Miksa VIII. o. t., jegyző: Kürth Richárd VI. o. t., aljegyző: Benkovics István VI. o. t., könyvtáros: Rébay Kálmán VIII. o. t., pénztáros: Pécsei Jenő VIII. o. tanuló.

Visszahelyezett főhadnagy. Ghyecy Gyula honvédőrmester a nyitrai ezrednél visszakapta kegyelmi uton előbb birt főhadnagyi rangját és tényleges szolgálatra beosztott.

Dr. Babó Tivadar, a megyei kórházban működő orvos, városunk szülötte, a Budapesten e héten megtartott tisztí orvosi vizsgázteljes és a tárgyak tulnyomó részében jeles minősítésű sikerrel tette le, elnyerve a tisztí-orvosi képesítést.

A nyitrai „keresztügy“ szó tárgyát — irják lapunknak a felvidékről — kepezte a minap a zsolnai állomáson és egy uri ember, — ki azelőtt zsidó volt — a következő megjegyzést csinálta. Zsidó előtt nem m. ndegy: Xtus festett képe függ-e valahol, vagy a feszület? Az előbbivel szívesen kereskedik, sőt a képgyűjteményekkel rendelkező gazdag zsidók még meg is veszik, de soha ez utóbbit. Amint a pogányok is nem Xtus festett képét, hanem a feszületet tették a keresztények elé, azt kívánva tőlük, hogy azt megbecsstenítsék. A jelen voltak igen jellemzőnek tartották a megjegyzést. A nevét bizony nem tudom az illetőnek, mert a ki hozta e hirt, más asztalnál ült és az urakat nem ismerte.

Pályázat. A lemondás folytán megüresedett ivánkai kórorvosi állásra (Ivánka, Lúki-Gergelyfal, Nagyfal, Berenes, Úrmény és Salghó) pályázat hirdettet, 1200 korona fizetés, 240 korona lakbér, a kórorvos székhelye Ivánka, pályázati határidő okt. 27.

A nagytapolcsányi kath. legényegyesület Ó Szentsége XIII. Leo Pápaságának 25 éves jubileuma alkalmából és Ó méltósága Dr. Kohl Medárd úr fölszentelt püspök, pápai praelatus stb. tiszteletére folyó hó 12-én, vasárnapon d. u. 4 órakor a „Korona“-vendéglő nagytermében haugversennyel egybekötött Leo-ünnepélyt rendez. Az ünnepély kezdete pontban 4 órakor. Belépti díj 50 fillér.

Szövetkezeti közgyűlés. A „Nyitrai megyei Központi Hitelszövetkezet“ f. hó 10-én közgyűlést tartott Nyitra, a városi tanácsteremben. Emödy József elnök akadályozva volt a megjelenésben, s ezért az elnöki széklet Mezey Gyula alelnök foglalta el.

A közgyűlésnek tárgya azon kérdés eldöntése volt, vajjon alakítson-e a szövetkezet saját kebelében egy árpaértékesítő osztályt, vagy pedig létesítsen-e önálló árpaértékesítő szövetkezetet.

Mezey Gyula az ő megnyitó beszédjében hangsúlyozta a gyűlés határozatának fontosságát, mert úgy az országos központi hitelszövetkezet igazgatójának a megyei központi szövetkezethez, mint ennek folytán Emödy József elnöknek a megyei szövetkezet igazgatósághoz intézett levele tulajdonképen azon kérdés eldöntését követeli és teszi első sorban elodázhatatlanná, vajjon a szövetkezet ki e lép az országos központból vagy sem?

Mezey Gyula elnök fölolvastatta a közgyűlésen mind a két levelet.

Az országos központ azt írta a nyitrai központi szövetkezetnek, hogy ha árpaértékesítő osztályt akar létesíteni, ennek működése csakis Nyitrára és vidékére terjedhet ki. S újra fölívta a nyitrai megyei központot, hogy saját pénzéből ne adjon a vidéki szövetkezeteknek kölcsönöket, mert ez szabályellenes.

Emödy József pedig arról értesítette a nyitrai megyei központi hitelszövetkezet igazgatóságát, hogy ő Budapesten tárgyalt az országos központi vezérigazgatóval, de nem sikerült őt a nyitrai megyei központtal szemben elfoglalt merev álláspontjától eltéríteni, s ezért a maga részéről csak kétféle módon véli a kérdést megoldhatónak.

Az egyik: ha a nyitrai megyei központi hitelszövetkezet kilép az országos központból, akkor létesíthet külön árpaértékesítő szövetkezetet önállóan.

Ezen mód esetén ő ajánlja ömaga helyett elnökül ngos Jeszenszky Alajos alelnök urat, a ki Nyitrán lakik és így a szövetkezeti elnökség teendőit pontosan láthatja el.

A kilépés esetén az országos központ a maga képviselőjét a nyitrai megyei gazdasági egyletre bizná, az eddigi föltételek mellett, s ennek elnöke ő, vagyis (Emödy József) maradna.

A másik mód: benmaradni az országos központban és ez esetben megszünteti a vidéki szövetkezeteknek a kölcsönnyújtást, szűkebbre szabni a szövetkezeti működést, s ugyanezen szűkebb térre szorítkozva létesíteni az árpaértékesítő osztályt.

A két levélnek felolvasása után az elnök megnyitotta a vitát, melyben Mérey Lajos, Karsay Lajos, Gáffor Elek, Jeszenszky Alajos, Sandtner Ernő és Kubinyi Endre vettek részt.

A vita folyamán mindkét megoldási módnak következményei behatóan lettek megvitatta és sok oly részlet nyert megismerttetést, mely a közgyűlés tagjait az országos központ eljárásának helytelenségéről győzte meg.

Némely felszólalók nézete az országos központból való kilépés mellé hajolt, mások — s különösen maga az elnök Mezey Gyula — a központból kilépés esetén, az anyagi erő, a pénzforrás nagymérvű lecsökkenésétől tartottak.

Végre mégis egyhangú megállapodás jött létre. Mig ugyanis az országos központ azt állítja, hogy a nyitrai megyei központ alapszabályellenesen ad kölcsönöket az egyes vidéki szövetkezeteknek, ezzel szemben Mérey Lajos az alapszabályok 3. és 36 ik §§-ának szövegevel felolvasott szövegével bizonyítani iparkodott, hogy a nyitrai megyei központi hitelszövetkezet olyan kölcsön nyújtására egyenesen jogosítva van!

Minthogy pedig az alapszabályok ilyen világos rendelkezésével szemben az országos központnak ellenkező magyarázata és álláspontja nyilván helytelen, ennek az ellentétnek eldöntésére egyedül az országos központi szövetkezetnek feleltes hatósága a miniszterium illetékes, ezen döntés kerelmezése végett a közgyűlés egyhangúlag azt határozta, hogy feliratot intez és ezt küldöttségileg adja át a miniszternek, arra kérve őt, utasítsa az országos hitelszövetkezeti központot, hogy a nyitrai megyei központi hitelszövetkezet alapszabályainak 3-ik és 36-ik §§-ai értelmében a vidéki szövetkezeteknek nyújtott kölcsönök szabályszerű megengedett voltát elismerje és ezen kölcsönforgalomnak a vidéki szövetkezeteknél akadályozásától és betiltásától tartózkodjék.

A küldöttség tagjai lettek: Emödy József, Mezey Gyula, Jeszenszky Alajos, Mérey Lajos, dr. Tóth Károly, Kutvaszer István, Kondor István, Freund Gyula, Kubinyi Endre, Karsay Lajos, Csausz Vince, Sandtner Ernő, Czocher Géza, Meskó Pál stb.

Értesülésünk szerint a küldöttség e hó 17-én — jövő pénteken — fog küldetésében eljárni s vezetőül fölkerik gróf Károlyi Sándor orsz. képviselőt, a szövetkezetek országos vezérét, de szónokul természetesen Emödy József lett megválasztva.

Ajándék egy templomnak. Boronkay Lászlóné szül. Pereszlenyi Mária úrnő, a koloni plébánia templomot nagyértékű, díszes misemondó ruhával ajándékozta meg. A nemeslelkű úrnőnek ez az ajándéka, nem az első azon jótémények sorában, melyekkel a koloni templomról és a koloni szegényekről már több ízben megemlékezett. Legújabb jótékonyága alkalmul szolgál arra, hogy neki hívei nevében is hálás köszönet monjon Fülöpp László plébános.

A legtöbb adót fizetők névjegyzéke a kir. adóhivatalok által beterjesztetett. Ezen kimutatások, melyek a törvényhatósági bizottság 1903. évre érvényes névjegyzéke megállapításának alapjául fognak szolgálni, a netalán szükséges felszámolások végett az érdeklődők által a hivatalos órák alatt Kollányi Gyula vármegyei aljegyzőnél október 20-áig megtekinthetők.

Tüztöltő ünnepély Szakolcán. A szakolcai tüztöltő-egylet ma tartja meg az új máshoz-torony felavatási ünnepélyét következő műsorral: 1/2 10 órakor d. e. isteni tisztelet a róm. kath. főtemplomban 11. órakor a torony felavatása, d. 2. órakor tánc. — Lám a nyitrai tüztöltői szertár nem tud felépülni, dacára annak, hogy már 21 éve építik, de csak papiroson, magában a tüztöltő-egyletben már közmondássá vált, ha valami kétése dologról van szó, többen is egyszerűen kiáltják: az majd akkor lesz, ha a nyitrai tüztöltőtestület máshoz-háza felépül. Most is készen áll az e célra szánt 36.000 korona, de azért a máshoz-ház és szertár építésének megvalósítása még mindig kétes és bizonytalan, a tüztöltők mindegyike tisztában van azzal, hogy ezt megvalósítani alig sikerül.

A rudnói szövetkezeti élet. Wetzél Sándor urról a következőket írják lapunknak. Sokat, nagyon sokat a lakosok közül, a kik az iszákosság végett már a tönk szélén voltak, a rózsafűzér egyletbe bevont és a pálinkaivástól elszoktatott — a hitel-egylet megalkotása által soknak anyagi romlásán segített — a fogyasztási szövetkezet által a lakosságot jó és olcsó árucikkhez juttatja és a készpénzi fizetéshez szoktatja, miáltal nincsenek kitéve azon veszélynek, hogy a hitelleztől összeg dupla krétával iratik fel. A fogyasztási szövetkezetet annyira felvirágoztatta, hogy már házat szerzett és azt igen szépen átálakította, hogy bármely városban állhatna, — miután a község rosszul van ellátva hússal, szövetkezeti mérszártséket és koresmát is akart létesíteni, a miért is folyamodott italmérési engedélyért, dehat Filberger úr a legnagyobb ellensége, nem javasolta megadatni a koresmát. Ó, a ki ropant agilitásával a nép minden életnyilvánulását, minden baját látja és a hol kell, a rossz indulatokat kíméletlenül támadja — legjobban ellenőrizné a koresmai életet is, és ott is vasakaratával mérsékletre szoktatva a népet — valóságos áldások volnának a népre, ha a szövetkezet kapja meg az italmérést, egy-kezt év múlva nem volna korhely a községben.

Régi kívánsága volt Bélépatata község híveinek, hogy egyszerű és nem épen jó karban lévő templomuk helyén egy azon templomokhoz hasonló Úrhajlékat tisztejenek, mint a mindöket künn a nagyvilágban szemlelhetnek. Ez a kívánságuk is beteljesült a helybeli plébános úr, Oravszky Rezső buzgólkodása folytán, ki páratlanul szorgalmas utánjárás után kivitte, hogy ma templomunk belseje izlésesen megújítva és kifestve mindnyájunk teljes elismerését és csodatát érdemelte ki. A templom-festést Juhari nyitrai templomfestő vállalta magára, ki fényesen oldotta meg feladatát. A templomszentelést pedig Nemese Ferenc kanonok úr volt szíves magára vállalni, ki nem tekintve az út fáradságaira, melyekkel össze van kötve a községünkbe való utazás, önfeláldozólag felajánlotta szívességét és tettevel majd a beszentelést követő buzditásában szavaival is tevékeny katolikus életre buzditotta a hívőket. Öszinte szavakkal köszönte meg e nem remélt fáradozást Oravszky plébános úr a templomszentelést követő ebéd alatt, melyhez csak azon kívánságot fűzzük, vajha mennél több ilyen derék férfiak lennének egyházunknak és ezzel együtt hazánkunk is, mert a lelki élet kifejlésése csak jóra való polgárokat szülhet a hazának.

Fogászati hírek. A helybeli keresett fogorvos, dr. Stein E. néhány napja visszatért tanulmányútról a fővárosból. Tanulmánya tárgyát képezte az ugynevezett *zománcplombák* előállítás módja, melyek rövid idő alatt a fővárosban tért hódítottak szembeötölő előnyükkel fogva, a mennyiben a fogszövet bámulatos utáztatást képezvén, teljesen láthatatlanok. Dr. Stein E. úr nem riadt vissza anyagi áldozatoktól, hogy ezen a fogászat sürögös követelményének megfelelő új-donságot praxisában is meghonosítsa és kívánjuk, hogy törekvésével teljes sikert arasson.

Templomszentelés. Szokatlan ünnepi zaj, a szívből fakadó örömmel és lelkesedéssel zaja vonult végig e hó 5-én a trencsénmegyei

kies rovne-i völgyön át! Tán minisztert vártak a jó rovneiek? — a kiért lelkesedni szolgabírói rendeletre „muszaj”; — avagy képviselő jelöltet hozott a közigazgatás feje a jó népnek, a ki majd megfizeti „az ünnepélyes fogadtatást” s ráadásul még „igér” is minden képzelhető jót a községnek?? — Sem az egyik, sem a másik, hanem az Úrnak küldötte jött az Úrnak nevében mélt. Venczell X. Ferenc püspök, nyitrai nagyprépost személyében, ki a jó rovneiek páratlan hűségét és áldozatkészségét méltányolva, szívesen jött körükbe, hogy ünnepélyesen megáldja a rovnei templomot, melyet (nem a híres patronus br. Popper) a világba széjjel szórta kenyerüket kereső hívek — nagyjából drótosok — páratlan áldozatkészségéből az év folyamán megnagyobbítottak és Isten házához méltó díszbe öltöztettek.

Ó méltósága a püspök úr okt. 4-én érkezett Kutvaszer c. kanonok kíséretében a deli gyorsvonattal Nagy-Bicsére, a hol dr. Teszelszky esperes-plébános házába szállott. Tiszteletére megjelentek a kerületi paptársak kivétel nélkül s a szomszéd kerületből Szteszkál J. preduci kanonok-plébános, Chocholus pruszkai esperes.

A jó rovneiket alig lehetett visszatartani attól, hogy monstre deputációval ne vonuljanak Bicsére, s a mikor a kanonok-plébános óhajára az ünnepélyes fogadtatás a község területére korlátoztatott, minden rovneit elfogott a láz, — egyik sem akart a másiktól elmaradni — lomb, virág- és lobogó-dísz öltött az egész község, diadalkapu diadalkapu után emelkedett, s már a kora reggeli órákban kar- és vállszallagos rendezők, fehér ruhás koszorús leányok és ezernyi tömeg hullámozott az első pompásan díszített diadalpapunál — várva a 9 órára bementott püspök urat.

9 órakor eldördült az első mozsárlövés s e pillanattól kezdve harangzúgás, taracklövés és eljenzéstől viszhangzott a völgy. Sztranyavszky J. kanonok-plébános néhány keresetlen szóval üdvözölte a püspök urat s egy mosolygó arcú kis leány büszke önérettel nyujtotta át társai hódolatát — egy csinos virágcsokrot.

A kellemesen meglepett püspök úr megindulva fogadta a keresetlen hódolat ezen őszinte manifesztaációját, s megköszönte a fogadtatást, kíséretével — Kutvaszer kanonok, dr. Teszelszky, Chocholus esperesek, Tvrdy, Szimida plébánosok és a kerületi papsággal — a plébánia lakba vonult, s rövid pihenő után fényes segédlettel az impozáns templom felé vette útját, hogy azt az időközben közel és távolból összesereglett ezernyi ezer hívő jelenlétében megáldja.

A szertartás végeztével ő méltósága az oltári szentseget az iskolaépület kápolnájának berendezett terméből ünnepélyes körmenetben vitte át a megáldott templomba, mire dr. Teszelszky J. esperes a szöszekre lépett, s a nap emlékére nyomatásban is megjelent tartalmas alkalmi beszédét mondotta el a hívek épülésére. Majd ünnepélyes nagy misét celebrált ő méltósága, a mely alatt alkalmunk volt gyönyörködni az ifjuság 2 szolamú gyönyörh énekében, mely becsületére válik a rovnei kántoroknak.

Mindezek végeztével ő méltósága a papsággal a háziár asztalához volt hivatalos, a hol természetesen felkészültökben nem volt hiány. Hogy ezeknek központja a püspök úr volt, azt mondanom sem kell, hisz oly ritkán fordul meg körünkben, pedig szeretetreméltó és mindenkit lebilincselő szerénysége s leereszkedő modora egész seregét vonja körébe tisztelőinek. De jutott az elismerésből a nap hősenekis, a háziúrnak, a templomépítés nyelvébe ütőnek: az örökké eleven, agilis és fáradhatlan káplánnak és jegyzőnek, a kiknek szívós kitartása létesítette a rovnei impozáns templomot. Alig vettük észre, hogy reánk esteledett! Ezalatt a rovneiek nem nyugodtak. Két zenekar járt fel alá a községben s mire besötétedett, fényáron úszott a község legkisebb háza is, s mire a kellemesen meglepett vendégek a plébánia elé vonultak, a fiatalság, élén a fúrge káplánnal hosszú lampionos menetben igyekezett a plébánia felé.

Míg a káplán szónokolt s a község nevében köszönetet mondott ő méltóságának fáradozásáért, a háttérben rendezett fényes tűzijáték s az eget verő röppentyűk fénysugarai bevilágítottak ezen jóra való és törekvő nép életében, mely igazán és őszintén tud lelkesedni, s áldozni, ha Istenről, vallásról s annak méltó szolgálóiról van szó!

Ó méltósága megindulva vett búcsút a rovniektől, a kik nem fogják egyhamar elfeledni atyai jóságát s szívökbe zárják szívből fakadt intelmeit, melyekben lelkükre kötötte: ragaszkodjanak továbbra is apáik hitéhez, áldozzanak

nak érte ezután is; és ha az élet súlyos körülményei a hazai föld szegény rögétől a messze távolba szöktetik is csaknem valamennyiöket, — egyházunknak s hazájunknak a messze távolban is hű, odaadó fia maradjanak.

Ő méltósága ezután kocsira szállt s kíséretével Bicsére távozott, kísérve a rovneiek hálája s imáitól.

A püspök urnak másnapra Kollároviára tervezett kirándulása — a hol ő méltósága mint új-misés káplánkodott — a rosszrafordult időjárás miatt a plébános és a hívek legnagyobb sajnálatára elmaradt.

Ha majd a rovnei templomépítő bizottság nyomatásban is megjelent jelentése közzététetik, — legközelebb — ámulatba fogja ejteni az egyházmegyét az a páratlan áldozatkészség, melylyel sok népes város művelt népét lepálpálták a rovnei drótosok. De hát ez csak olyan mesterek mellett sikerülhetett így, mint Igonda jegyző és Koszecz káplán, a kik megmutatták, hogyan lehet összedrótozni hatalmas alkotásokat! Áldja meg az Isten érte! *Peregrinus Spectator.*

A nyitrai csapat-kórház, mely a Zobor-hegy alján, a szt. Márton-domb tövével épült, f. hó 7-én átadatott a honvédségnek. A pozsonyi honved-kerület egy előkelő orvosi bizottsága Lóskay dandárparancsnok jelenlétében átvette az épületet. Ugy halljuk, hogy a jövő hónapban már be is népesítik az épületet, mely a Zobor aljának kiváló díszét kepezi és pászitos háttéré miatt nagy méreteivel a felső-városból is szép megfigyelő pontul szolgál.

Vasuti szerencsétlenség Érsekújvárott. F. hó 7-én éjtelkor az érsekújvári állomáson karambol történt, mely halállal végződött. 142/5. sz. tehervonat, melyben postakocsi is volt, hibás váltó következtében nekiment egy az állomáson vesztelő másik tehervonatnak, úgy, hogy több kocsi összezúzódott, egy kocsi vezető meghalt, egy postakonduktor pedig életveszélyes sérüléseket szenvedett. Egy baromfi-szállítmányt kísérő szolgálta pedig könnyen megsérült.

Védekezés a cukorgyárak ellen. A nyitrai megyei gazdasági egyesület f. hó 4-én, a cukorrépa-gyárosok által elkövetett visszaélések megszüntetésére értekezletet tartott. Az értekezleten az érdekeltek igen szép számban jelentek meg. Mezey Gyula elnök a vita megnyitása előtt megemlékezett azon nagy eseményekről, a melyek a közelmúltban lezajlottak. — Felemlítette a pozsonyi kiállítás sikerét, az ezzel kapcsolatosan tartott gazda és kisczardák kongresszusát és azoknak nagy horderejét. A kereskedők kongresszusán a gazdák ellen intézett támadást visszautasítja, mint olyant, a melytől az agráriusoknak tartani nem kell, mert az egész kirohanást komoly dolognak nem minősítheti. — Ezek után ismertette a tartott értekezlet célját, felemlítette, hogy ezen ügy f. év januárjában a „Köztelken” már beható tanulmány tárgyává volt téve. Ezután röviden ismerteti az ott hozott határozatokat. Az értekezleten erős vita fejlődött ki a cukorgyárosok által elkövetett visszaélések megszüntetését nagyon sok oldalról vitatták meg. Az értekezlet üdvös határozatokat hozott. De tekintettel arra, hogy a hozott határozatok végrehajtása csak a jövőben történhetik meg, holott ezen ügyben — hogy a csel mielőbb eléressék — sürögös intézkedésekre van szükség, az értekezlet ezt szemelött tartva, elhatározta, hogy a közeli napokban az egyesület elnökeinek, Emöly Józsefnek vezetésével küldöttséget meneszt a földművelési miniszterhez, hogy küldjön biztosoakat, a kik maguk győződjenek meg a visszaélések nagy voltáról és azután ezeknek meghallgatása után tevékeny sürgös intézkedéseket, hogy a gazdák ezen visszaélések által okozott károktól továbbra megóvassanak. — A többi között feltűnt az alábbi eset: A nagyszombati cukorgyár felszölytötte, jobban mondva felkérte gróf Hunyady úrményi uradalmát, hogy szállítson a nevezett cukorgyárnak szeptember hóban répát. Az uradalom a kérésnek engedve, kitermelte a répát és el is szállította. A gyár átvevője a szállításnál konstataulta, hogy a répa teljesen éretlen és sáros, tehát köteleessége szekerenkint 150 kgr.-ot levonni. Hiába- való volt az ott lévő tisztnek tiltakozása és érve- lése; s nehogy kitegye magát az uradalom annak, hogy az állomáson a répát le kellesen tenni, s annak külön területet bérelni, kénytelen volt a répát a fenti levonással átadni. A szakértők véleménye szerint a répa kifogástalan volt, tehát éretlen nem lehetett; sárosnak sem volt mondható, mert hiszen szeptemberben nem is esett. Kérdjük ezután, méltányos eljárás-e ez?

Állatbetegülések. A következő állatbetegülési esetek jelentettek be: Ghymesen sertésvész, Appony és Szulóc községben ragadós száj és körömfájás, Kis-Baáb, Verbó és Moesonokon lépfene, az utóbbiban még sertésorbán eset is, a szükséges hatósági intézkedések megtételtek.

Zárlatfeloldás. Az állatbetegülések megszüntté nyilváníttatása folytán a zárlat az alábbi községekben oldatott fel. Egerszegh, Vicsápapáthi, Alsó-Bottfalu, Cabaj és Nyitra város sertésvész, Cselád, Szilád és Felső-Zelle sertésorbán, N.-Kosztolány községben pedig lépfene megszűnése miatt.

CSARNOK.

Adatok a nyitra-városi plebániák történetéhez.

Irta: Vagner József.

(Folytatás.)

Szent Jakab templomának bevételi és kiadási naplójában olvassuk: hogy 1768-ik évi február 9-én a német iskola tanítója, feleségének temetése alatti harangozásért a templomnak 10 denárt fizetett; tehát a 18-ik században német iskolája is volt Nyitra városának; de ez valószínűleg csak magán intézet volt, melynek az egyházvizsgálati jegyzőkönyvekben leparányibb nyoma sincsen. ¹ Ugyanazon templom halottas anyakönyvéből azt is tudjuk, hogy 1714-ik évben Párutánán is volt saját iskolája; ugyanis az említett év március hava 24-én halt meg a meg nem nevezett párutcai tanítónak szintén névtelen szolgálója, (obiit Ludi magistri Parutensis servilis.)

Külön leányiskolák a 18-ik század végeig csak zárdákban, vagy nagy városokban léteztek. Nyitra város nem részesült e szerencsében s azért káthol. leánykái előbb a plebánia-iskolában, később pedig a nemzeti fiu-tanodában nyertek, bár igen csekély számban oktatást. ² E nagy hiány némi pótlására ugyan már Fuchs Ferenc és Kluch József püspökök, az előbbi négy, utóbbi pedig hét nemes leány neveltetésére tettek a nagyszombati sz. Orsolyáról nevezett apácáknál nagylelkű alapítványokat; a nagytudományú és a reábizott egyházmegye híveinek lelki javát szíven viselő Vurum József püspök pedig a város és több nemes szívű jöltevé által felajánlott, két nagy tanyeremmel és külön rajziskolával ellátott házban leány-iskolát alapított, mely 1835-ik évi október 4-én ünnepélyesen meg is nyitattott. E tanintézetben 7—13 éves leányok nyertek három évi oktatást. A tantárgyak, a hittanon kívül, ezek voltak, az első osztályban: magyar és német olvasás és írás, számolás, helyesírás, erkölcsi és egészségügyi szabályok és olvasmányok és természetrajzi előismeretek. A felső osztályban, mely két évre terjedt: helyesírás, számtan, illemtan, természetrajz, háztartástan, Magyarország története és földrajza, irálytan, szavalás és női munkák. Az intézet az alsó-városi plebános igazgatása s egy választott bizottság felügyelete alatt állott, melynek elnöke a tudós Láng A. Ferenc gyógyszerész volt. A nyitrai leánykák tandíjmentesek voltak és csak fűtés fejében 1 ftot, a vidékiek mindkét címen 11 ftot fizettek. Az első tanítónő 300 ftot, a második 200 ftot s a tanpénzből jutalékokat kaptak; a rajztanító fizetése 100 ftot tett, melyért iparos tanoncokat vagy legényeket ingyen tanítani tartozott; gimnasiumi tanulók az órák száma szerint havonként 1—2 ftot fizettek. ³ Azonban ez a tanintézet sem felelt meg az általános szükségletnek; mert csak nemes családok és jobb módú polgárok gyermekei vették igénybe, míg a szegényebb sorsú szülők gyermekei, vagyis a tanítóleánykák legalább 65 százaléka, minden iskolázás nélkül nőttek fel.

Vége az isteni Gondviselés egy nagy Maecenást támasztott Palugyay Imre püspök személyében, ki székhelye káthol. leányainak neveltetését a páli sz. Vincéről nevezett irgalmas testvérekre bizni elhatározta. Igaz ugyan, hogy nagy-

lelkű szándékának teljesülését nem láthatta; mert mielőtt a monumentális épület, diszes templomával együtt elkészülhetett volna, jobb létre szenderült; de miután az építés folytatására bőséges alapról gondoskodott és nagynevű utódja Roskoványi Ágoston e szent ügyet lelkének egész hevével felkarolta, az intézet 1861-ik évi szeptember 8-án lett ünnepélyesen megáldva és céljának átadva. ⁴

Az áldott emlékü főpap ezen minden dicséretet fölülmuló s Nyitra város jövőjére oly nagy jelentőségű alkotását legjobban megvilágítja Roskoványi Ágostonnak 1861-ik évi szeptember 7-én kelt alapító levele, melyet, mint eddig ismeretlen, egész terjedelmében közlök:

„Roskoványi Roskoványi Ágoston s. t. Emlékeztül adjuk jelen sorainkkal mindnyájoknak, kiket illet: hogy, miután boldog emlékü elődünk Palugyay Imre néhai nyitrai püspök, ezen főpásztori gondjaira bizott egyházmegye és székváros híveinek lelki és testi javát előmozdítani óhajtván, és atyai szívének hajlamát a jövő nemzedékre is kiterjesztvén, e püspöki székvárosba a keresztény szeretetről nevezett szüzeket, azon kettős szent célból bevezetni elhatározá, hogy t. i. a nőnemi ifjuság, ugymint melyből egykoron anyák s a jövő nemzedék nevelői válandnak, vallás-erkölcsös nevelésben, isteni felelemben s egyéb hasznos tantárgyakban, s a házvezetőknöknek szükséges munkákban oktatásban részesíttessék, s a zsenge kor első éveitől a nőnemet annyira ékesítő áhítottság, szűzies tisztaság s általjában az egyház és a hon boldogságát feltételező erkölcsös élet szellemében képeztessék, s a követésre akaratlanul is vonzó erényes példaadás által szilárdíttassék; hogy továbbá az isteni gondviselés kipuhatolhatlan rendelkezésinél fogva a szegénység és nyavalyák súlya alatt meggörcsödött s minden emberi segedelmet nélkülözö személyeknek testi és lelki vigasz nyujtatván, ezek az emberi társadalomnak testi és lelki egészségök visszanyerése után, mint annak még hasznos tagjai viszszaadathassanak; — ugyanezen szüzek számára egy a célnak megfelelő zárdá- és templom építését szándékba vévén: 1854-ik évben Nyitra város közönsége által tetemes áldozattal szerzett, s nagylelkűleg e célra adományozott téren Augusztus 18-án történt alapító letétele után, a nagyszerű zárdá és templom építéséhez fogott, az elkezdett munka folytatásáról, se fáradságot, se költséget nem kímélvén, 1858-ik évi július 24-én bekövetkezett haláláig gondoskodott; és az épület kellő fentartására, valamint a behozandó szüzek, s ápolásokra bizandó betegek ellátására, ugyanazon év december 31-én a főt. nyitrai káptalanál letett tőkének kamatja, azonkívül pedig a nyitrai leánynevelő intézet javára b. e. Vurum József püspök által 1835-ik évben tett 10,000 ftnyi alapítvány jövedelme egy részének legfelsőbb engedelmeli utalványoztatása mellett 3000 ftnyi évi jövedelmet biztosított; végre a zárdá irányában épített új ház jövedelmét, a szüzek biztosabb ellátására, illetőleg a zárdá épületeinek fentartására adományozta volna: Mi, nagylelkű elődünk ezen ajtatos, királyi jóváhagyással is már ellátott alapítványát hálás szívvel fogadván, minekutánna a kegyes alapító által kezdett, de bekövetkezett halála miatt be nem végzett épületek folytatását s befejezését ezen egyházi megye kormányának átvétele után azonnal megrendeltük, s ekkép a szüzek bevezetésének minden akadályait Isten segítségével elhárítottuk, ezen üdvös alapítványt püspöki hatalmunknál fogva jóváhagyjuk és megerősítjük.

Noha pedig az elősorolt alapítványi és adományozási jövedelmeket ide számítva még Erzsébet Császárs- s Királyné ő Főlsége által 1854-ben letett 625 pftnyi tőkét; továbbá tisz. Skrovánek János, nemszovai plebános és pruzskai kerületi alesperes által 1855-ben 500 pftnyi

értékű államkötvényekben e célra tett adományt, valamint özvegy Zelinka, született Ottrubny Julianna által végrendeletileg hagyott s jelenleg 1055 ftot tevő alapítványt, nemkülönbén ezen székvárosunk közönsége által tűzifa fejében évenként ajánlott 120 ftnyi összeget, s más jöltevék kegyadományait az intézet szoros szükségének fedezésére elegendőknök véljük s reméljük; mindazonáltal az annyiszor említett intézet fenállását még inkább biztosítandók, azonkívül pedig a keresztény szeretetről nevezett szüzek intézete iránti atyai hajlamunkat tetteg is bebizonyítandók, és a mi elődünknek, a hívek vallás-erkölcsös művelésére, s a szenvedő emberiség javára célzó szent szándékát előmozdítandók, az elősorolt alapítványokhoz részünkről is járulni s azokat nagyobbítani elhatároztuk, s e célra folyó évi augusztus 13-án 10,000 pftnyi földterhermentesítési kötvényekből álló tőkét főt. káptalanunknál letettünk; ugyanazon főt. káptalant ezen összes alapítványok kellő kezelésére a Mi és utódaink nevében atyjaink felszólítván; de egyszersmind azon esetre, ha a nevezett szüzek rendeltetésöktől elmozdítatnának, és az intézet bármily oknál fogva valaha elenyészne, (mit az Isten háritson el tőlünk) Magunknak s Utódainknak fentartván a jogot, a zárdáépületekről valamint az alapítványi tőkékről rendelkezhetni, s azokat ezen egyházi megye más üdvös céljaira fordíthatni.

Végezetre térdeinkre borulva, kérjük a felséges Istent, miszerint ezen, a mi egyházi megyénk földjébe átültetett növényt mennyei áldásának bőségével árasztza el, mikép híveink között az ártatlanság, valódi jámborság és az igazi keresztény műveltségnek édes gyümölcseit terjesztvén, a szomorúak-, sinlődnöknek vigasztalást hozván, az anyaszentegyház dicsőségére s a hon javára mindinkább és inkább erkölcsben és érdemben nevedekjék, s a még támasztandó jöltevék gyámolítása mellett virágozzék. Kelt Nyitrán a mi püspöki városunkban szeptember hó 7-én az Úr egyezer nyolcszáz hatvanegyedik évében. ⁵

Ágoston s. k. (P. H.)

(Folyt. köv.)

¹ 1768. 9 Febr. a pulsu uxoris Magistri Scholae germanicae 10. den. — Introitus Ecclesiae S. Jacobi ab. a. 1759. Inspector Josepho Weiss, kézirat az egyházmegyei könyvtárban.

² Jakubovich Sándor. A nyitra-városi rom. kath. elemi fiu- és leány-iskolák Értesítője az 1896/7. tanévről. 37. l.

³ Worte der Erinnerung an die feierliche Eröffnung der Mädchen-Schule in Neutra den 4. October 1835. Pressburg. 3—6. l. — E sorok írója, mint rövid ideig ezen intézet hitoktatója saját tapasztalatából állíthatja: hogy növendékei kifogástalan vallás-erkölcsös és hazafias szellemben neveltettek; de a tanítási nyelv, a hittan és magyar olvasás kivételével, 1856-ban német volt.

⁴ 1861-ik évben 10 testvér vezetett be a zárdába, létszámuk azóta 28—30-ra emelkedett.

⁵ Eredetije az egyházmegyei levéltárban.

TELEFON.

Érsekujvár. A megyebizottsági virilista jog elnyerésére az igazoló választmányhoz kell folyamodni, még pedig aug. hó 31-éig. mellékelni kell az adókönyvecskét. Azt ugyan az igazoló választmánynak hivatalból magának is meg kellene tennie, hogy önt bevegye, ha adója megüti a cenzust, de hát ellenzéki embertök — igen szívesen kihagynak, miért is magunknak kell azzal törődnünk.

Justus. Elég ennyit.

Sz. K. Addigra már más értesítés érkezett, sőt ki is volt szelvé. Köszönet; hanem egy részletet majd jövőre is felhasználunk belőle, amely nincsen időhöz kötve.

Nevelőnek

ajánlkozik egy érettségit tett fiatal ember, ki azelőtt a nyitrai papnövelde növendéke volt. Állást legszívesebben vállal vidéken. — Esetleg jegyzői irodában is elfogad alkalmazást.

Cimmel készséggel szolgál a „Nyitramegyei Szemle“ kiadóhivatala.

Értesítés!

Van szerencsém a t. c. közönséget értesíteni, hogy **f. é. október hó 10-től kezdve a legujabb és legkitűnőbb sör** az u. n.:

Szt.-György-sör

fog **szállodám termeiben** kiszolgáltatni. A sör mindenkor friss minőségben lesz kapható.

Ára: egy korsó 30, egy pohár 18 fillér.

Mivel nálam csak egy fele sör van csapon, minden keverés ki van zárva.

Kitűnő minőségű asztali borom a melylyel Nyitrán senki sem versenyezhet,

Petrovics utcai kimérőmben kapható.

Ára literenként 68 fillér.

Kiváló tisztelettel

1-2.

Toifel József.

Nyitrai Népbank zálogkölcson-osztálya.

Zálog-árverés

1902. november hó 11-én.

Mindazon ékszerek és zálogtárgyak, melyek 1902-ik évi június hó végeig ki nem váltattak vagy át nem irattak,

f. évi november hó 11-én

a Nyitrai Népbank termében délután 2-4 óráig tartandó nyilvános árverésen eladatni fognak.

Fizetési halasztások csak 10% lefizetése mellett történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarnak eleje vételessék, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverezésre kiszemeltetett, sem kiváltani, sem átírni nem lehet.

Nyitrán, 1902. október 10.

Az igazgatóság.

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA.

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva. — Az üvegek felszerelése a keresk. törvény mintavédelme alatt áll. — E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez 1. Utolérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotában, enyhíti a hurutot, csillapítja a váladékot, véget vett a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legrosszabb bajokat. 2. Kitűnő hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglehetően gyógyítja a gyomor s a bélbetegségeket és szaggatást a testben. 5. Szelíden mozdítja elő a székelést s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypochondriától, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájröthadások s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbőfögést, a szájnak s a gyomornak bűzét. 7. Külsőleg csodálatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbánc, kiütés, varrak, megfagyott s megégetett tagokra, rüh, fekély s bőrduzzadás és repedés stb. esetében, megszünteti a fejfájást, zúgást, szaggatást, köszvényt, fülfájdalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apáca védjegyre. Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem, gyárból rendelnek eredeti szab. cartonokban. Ausztria s Magyarország minden postaalomására bérmentes 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 K. Bosznia és Herzegovina részére 4-60 K. Kevesebb nem küldetik széjjel. Szétküldés előrefizetés v. előleg beküldése mellett.

Miért szenved ön?

Holott mindenféle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást, valamint amputálást

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Czentifolia-kenőcs

használatánál rendkívül jó hatású a sebek gyógyulásánál, valamint a fájdalmak enyhítésénél utolérhetlen. A valódi czentifolia kenőcs alkalmazható a gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mell keményedése, a tej elapadásának, az orbáncnak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak és csontrepedéseknél, vágás, szúrás, lövés és ütös által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl. üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál, mindenféle dagacat, kinövés, képződmény, karbunkulus és ráknál, végre pokolvar, körömféreg, körömgülyés, a lábnak járásközben történt kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fokvész általi kisebesülése, torokdagacat, meggyült vér, fülzúgás stb. stb. esetében. — A szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással, postaszállítási díjjal együtt 3 K 50 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások vévesztől s arra ügyeljen, hogy a tégelybe be van-e az apáca védjegyem és címe: **Thierry (Adolf) Limited győgytára az „Örangyalhoz“ Pregradában, égetve.**

Ezen gyógyhatásukban felülmúlhatlan két szer nemesak a romlásnak nincs kitéve, sőt ellenkezőleg, minél régebb, annál értékesebb és hathatósabb, nem árt sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használhatók. Majdnem minden esetben segítenek és eredményel járnak. Legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy hasonló feldicsért érték és hatáskülső ügynevezett pótszereket venni, melyekért a pénz haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olcsó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az esetőségekre készületben kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és címezük:

Thierry (Adolf) Limited „Örangyal-győgytár“ Pregrada

(Rohitsch-Sauerbrunn mellett.)

Közp. raktár Budapesten TÖRÖK J. — Zágrábban MITTELBACH S. — Bécsben BRADY L. győgytárakban.

(26-52)

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a **hirneves és gyógyhatású**

valódi francia „Louis de Salignac és Társa“ COGNAC

egyedüli lerakatát Nyitra és Nyitramegye területére

AITNER FERENC ur fűszer és csemege kereskedésének adtam át,

a hol az a legelőnyösebb árban szerezhető be.

Viszontelárusítóknak kedvezmény adatik.

3-18.

Kiváló tisztelettel

Louis de Salignac és Társa, Cognac.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti káinitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24% kén-savas káli tartalommal,

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74-76% kén-savas káli tartalommal,

Kovasavas kálit

(dohánytrágyázásra), továbbá

mindennemű egyéb **műtrágyaféléket**, azonkívül

Ré z g á l i c o t (98-99%)

elismert kitűnő minőségben legolesóbban szállit a

„HUNGÁRIA“ műtrágya, kén-sav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

JEGYZÉKE az
55,000 nyereménynek.

Legnagyobb nyeremény a legszerencésőbb esetben:
1.000.000 korona.

Korona	
1 jutalom	600000
1 nyer. á	400000
1 " "	200000
2 " "	100000
1 " "	90000
2 " "	80000
1 " "	70000
2 " "	60000
1 " "	50000
1 " "	40000
1 " "	30000
3 " "	25000
5 " "	20000
9 " "	15000
36 " "	10000
67 " "	5000
3 " "	3000
437 " "	2000
503 " "	1000
1528 " "	500
140 " "	300
34450 " "	200
4950 " "	170
4850 " "	130
100 " "	100
4850 " "	80
3350 " "	40

55,000 nyer. és jut. kor. összegben **14.459,000**

Rendelőlevél levágandó. TÖRÖK A. és TÁRSA bankháza Budapest.

Kérek részemre I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget kor. összegben utánvételezni kérem

— postautalvánnyal küldöm — mellékelem bankjegyekben (bélyegeken). — A nem tetsző törleendő!

Kiváló szerencse

TÖRÖK-nél.

Nagyon sokan szerencsések lettek általunk.

Kilencz millió koronánál többet nyertek nálunk nagyrabecsült vevőink.

Az egész világ legesélydúsabb sorsjátéka a mi m. kir. szab. osztálysorsjátékunk, mely nemsokára újból kezdetet veszi.

110,000 sorsjegy 55,000

pénznyereménnyel sorsolattik ki, tehát az összes sorsjegyek fele nyer a mellékelt sorsolási jegyzék kimutatása szerint.

5 hónap alatt összesen **Tizenégy millió 459.000 koronát**, egy hatalmas összeget sorsolnak ki. Az egész vállalat állami felügyelet alatt áll.

Az I-ső osztály **eredeti sorsjegyeinek** tervszerű betétjei a következők:

egy nyolcad ($\frac{1}{8}$) frt —.75 vagyis **150** korona
egy negyed ($\frac{1}{4}$) " 1.50 " **3.—** "
egy fél ($\frac{1}{2}$) " 3.— " **6.—** "
egy egész ($\frac{1}{1}$) " 6.— " **12.—** "

A sorsjegyeket **utánvétellel** vagy a **pénz beküldése** ellenében küldjük szét. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket kérünk azonnal, de legkésőbb

f. é. október hó 19-ig

bizalommal hozzánk küldeni.

Török A. és Tsa.

bankháza Budapest.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főáruházi osztálysorsjáték osztályai: **Füzlet: VI., Teréz-körút 46 a. Fiókok: 1. Váci-körút 4. 2. Múzeum-körút II. 3. Erzsébet-körút 54.**

Az 1896-iki ezredéves, az 1897-iki hamburgi és az 1900-iki párisi világiállításon kitüntetve.

Legfinomabb

hegyi ojtvány-

Csemege
➤ **Szőlőt,**

francia fajokban,
édeset és szagosat,

— 5 kilós kosarakban —
gondosan csomagolva minden posta-állomásra
mérsékelt áron szállítok,

valamint
* **üres szőlőkosarak** *
is nálam beszerezhetők.

PÉCS EDE

fűszer, csemege, bor és ásványvízkereskedő
NYITRÁN.

„Védjegy.”

A római, ostendei, londoni és párisi kiállításokon aranyéremmel, díszkereszttel és díszoklevéllel kitüntetve.

F E R E N C Z

pálinka (sósorszesz)

Vértés gyógyszerész

féle

használatban a leghatásosabb. — Feltétlen tisztasága következtében úgy külső, mint belső használatra mindenekelőtt legjobban alkalmas, különösen is a most annyira kedvelt gyűrűmódszerre (massage). Kitűnő sikerrel használatik *köszvény, csiz, meghűlések ellen, bémulások, ficamoknál, gyulladás és kelésnél, továbbá a fejbőr erősítésére, valamint a száj tisztítására; belsőleg gyomor-göres, rosszullét, fejfájás stb. ellen.* Katonáknak, vadászoknak, turistáknak, levélhordóknak s általában sokat gyaloglóknak nélkülözhetetlen.

Valódi csak a mellékelt **védjeggyel.** — Egy üveg 30 fillér, 1 és 2 korona. Kapható: *gyógyszertárakban, drogueriákban, fűszerkereskedésekben.* — Nyitrán: *Csernyák R. és Einzinger József és társa* uraknál, általában ott hol plakátok a fenti védjeggyel láthatók, valamint közvetlen:

Vértés L. Sas-gyógyszeriárában, Lugoson.

Jó és olcsó órák

3 évi írásban kiállított jótállással
küld magánosok részére

Konrad János

óragyár és aranyemlék kiviteléi háza

Brüx ben (Csehország)

Jó nickel-remontoir-óra 3 frt 75 kr

Valódi ezüst-rem.-óra 5 frt 80 kr

Valódi ezüst lánc 1 frt 20 kr

Nickel ébresztő óra 1 frt 95 kr

Cégem a császári és kir. sással van kitüntetve, több kiállítás arany és ezüst érmevel lón kitüntetve és ezekre menő elismerő levelekkel rendelkezik.

(25-53)

Képes árjegyzéket bérmentve küldök ingyen.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mászt nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.